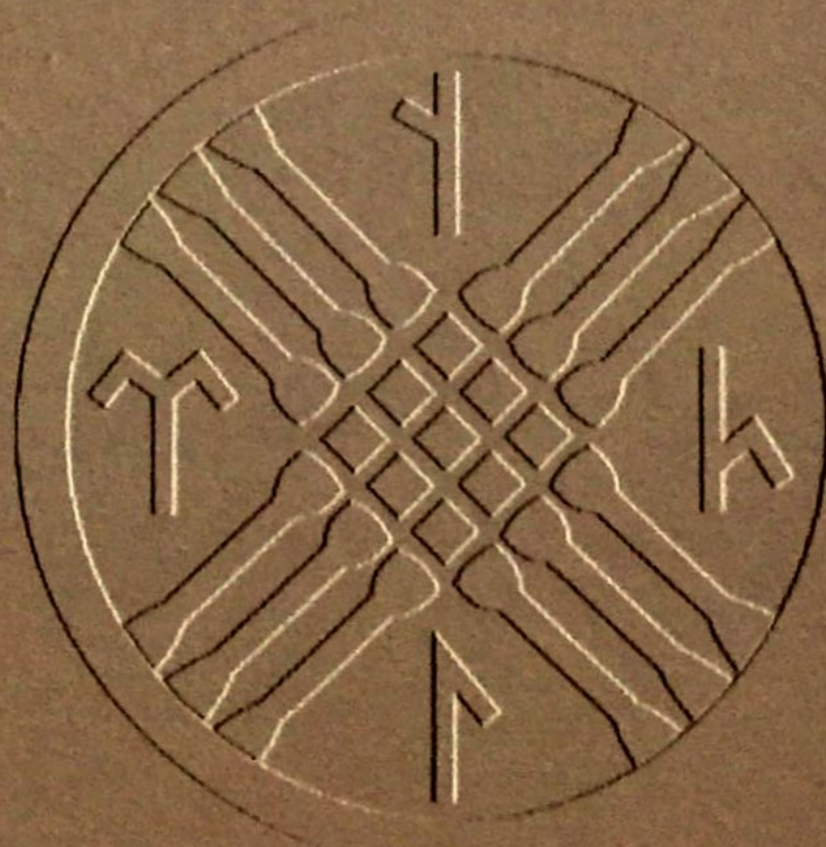

Р.А. АВАКОВА
С.Б. БЕКТЕМИРОВА

ТҮРКІ ФИЛОЛОГИЯСЫНА КІРІСПЕ

.....
Оқулық

Р.А. Авакова
С.Б. Бектемирова

ТҮРКІ ФИЛОЛОГИЯСЫНА КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі
білім департаменті
оқулық ретінде бекіткен

Алматы
«Қазақ университеті»
2018

ӘОЖ 821.512.0(075)

КБЖ 83.3 я 73

А 17

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
журналистика факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған
(№1 хаттама 11 қазан 2018 жыл)

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
оқулық ретінде бекіткен
(№15-13/44-8-364 хаттама 4 маусым 2018 жыл)

Пікір жазғандар:

филология ғылымдарының докторы, профессор **А.Б. Салқынбай**
филология ғылымдарының докторы, профессор **Н.Ж. Шаймерденова**
филология ғылымдарының докторы, профессор **М.Қ. Ескеева**

Авакова Р.А.

А 17 Түркі филологиясына кіріспе: оқулық / Р.А. Авакова, С.Б. Бектемирова.
– Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 238 б.
ISBN 978-601-04-3699-2

Оқулықта түркі халықтарының тарихы мен этнографиясы, мәдениеті мен әдебиеті, тілі мен рухани дүниесіне байланысты түркітану ғылымының қалыптасу, зерттелу тарихы; тіл және этнос, көне түркі этногенезі, қазіргі түркі халықтары, түркітанудағы алты дәуір, түркі тілдері және олардың топтастырылуы, түркі жазуы мен тіл мәдениеті, көне түркі руникалық ескерткіштері, графикалық жүйе болып қалыптасқан көне түркі руникалық алфавиті және т.б. жайында толық мағлұматтар беріледі. Сонымен қатар студенттердің таным дүниесін кеңейтуге, ата мекенін сүйуге, халықаралық ынтымақ пен бірлікке тәрбиелеу негізінде өз халқының өткен тарихы мен бүгінгі жайын, әдебиеті мен мәдени мұрасын жетік білуге жол ашатын құнды-құнды мәселелер қарастырылады.

Түркі филологиясына кіріспе оқулығы жоғары оқу орындарында білім алатын бакалаврларға, магистранттарға, PhD докторанттар мен ізденуші ғалымдарға және түркітану ғылымына қызығушылық танытатын зерделі оқырмандарға арналады.

ӘОЖ 821.512.0(075)

КБЖ 83.3 я 73

ISBN 978-601-04-3699-2

© Авакова Р.А., Бектемирова С.Б., 2018
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2018

Мазмұны

СӨЗ БАСЫ	5
I тарау. ТҮРКІТАНУ – ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫ ТУРАЛЫ ІЛІМ.....	13
§ 1. Түркітану ғылымының қалыптасу тарихы.....	13
§ 2. Түркологияның Еуропа мен Ресейде зерттелуі	22
§ 3. Түркітанушы-лексикографтар галереясы.....	31
§ 4. Шығыс елдеріндегі түркітану ғылымы	41
§ 5. Қазақстан кеңістігіндегі түркітану	45
II тарау. ТҮРКІТАНУ ҒЫЛЫМЫНЫҢ ҚАЙНАР КӨЗІ	63
§ 1. Алтай дәуірі (мерзімі белгісіз)	63
§ 2. Ғұн дәуірі (б.з.д. III ғ. б.з. V ғ.).....	68
§ 3. Көне түркі дәуірі (V-X ғ.).....	74
§ 4. Көне түркі ескерткіштері	78
§ 5. Орта ғасыр дәуірі (X-XV ғ.).....	90
§ 6. Түркі тілдерінің жазба ескерткіштері және	101
олардың лингвистикалық сипаттамасы.....	101
III тарау. ТҮРКІ ТІЛ БІЛІМІНІҢ ҒЫЛЫМИ БАҒЫТТАРЫ.....	109
§ 1. Түркі этностары тілдерінің жаңа кезеңі.....	109
§ 2. Түбі бір түркі тілдерінің шежіресі.....	115
§ 3. XX ғасырдағы түркология: даму тарихы және ғылыми бағыттары	132
§ 4. Түркілер қолданған әліпбилер	138
§ 5. Түркітану: тіл ғылымының парадигмасы	148
IV тарау. ҚАЗІРГІ ТҮРКІ ТІЛДЕРІ	195
§ 1. Қазіргі түркі тілдерінде сөйлейтін этностар.....	195
§ 2. Қазіргі түркі халықтары.....	198
§ 3. Қазіргі түркі халықтарының таралу және тіркелу ареалы.....	217
Библиографиялық тізім	219

Оқу басылымы

**Авакова Раушангул Амирдиновна
Бектемирова Сауле Бекмухамедовна**

**ТҮРКІ ФИЛОЛОГИЯСЫНА
КІРІСПЕ**

Оқулық

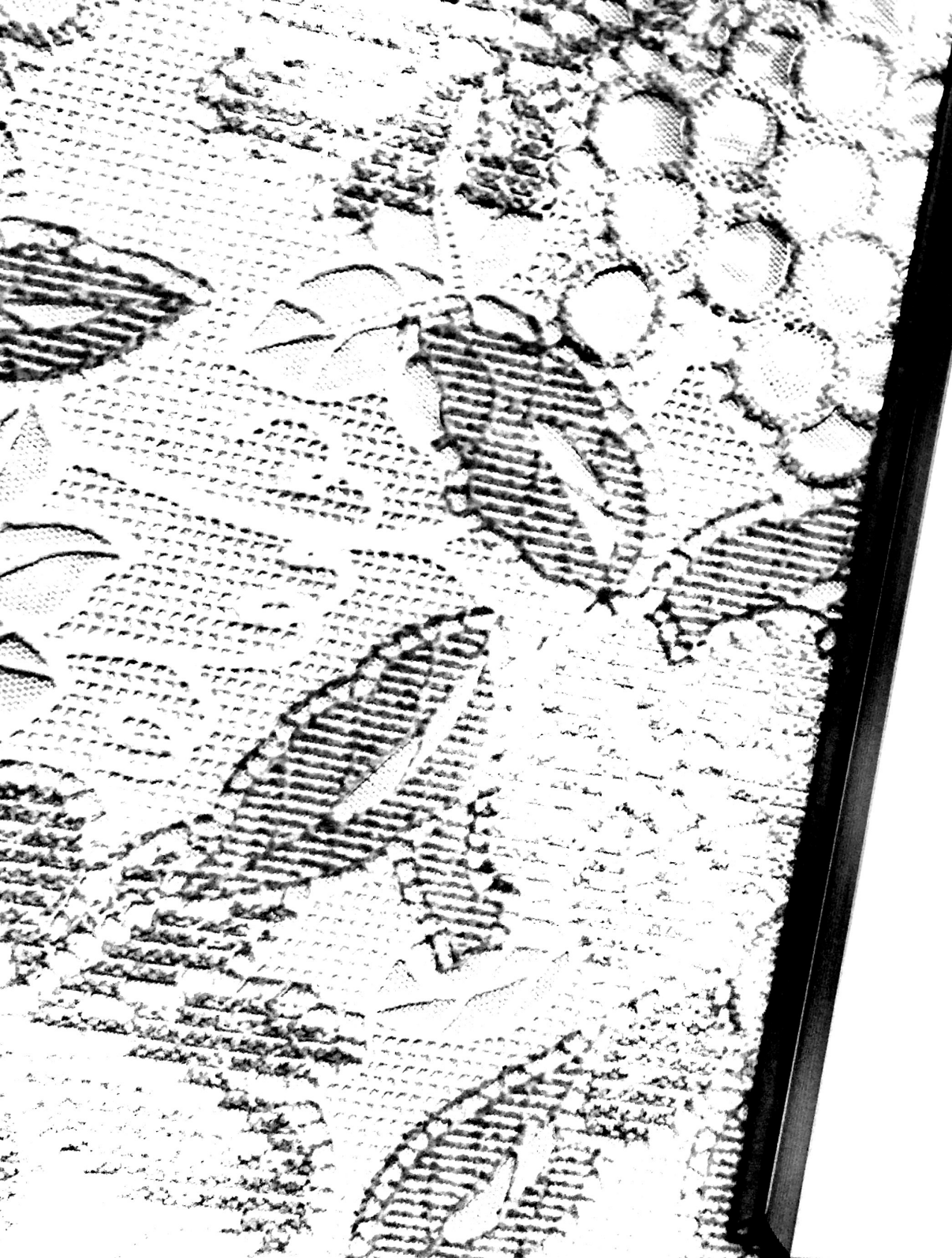
**Редакторы Г. Ыбырайқызы
Компьютерде беттеген Н. Базарбаева
Мұқабасын безендірген Қ. Өмірбекова**

**Мұқабаны безендіруде сурет
www.tilortalyq.kz сайтынан алынды**

ИБ №12327

**Басуға 02.11.2018 жылы қол қойылды. Пішімі 70x100 1/12.
Көлемі 17,85 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс №6682.
Таралымы 120 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.**

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

Оқу б

Аваков
Бектеми

**ТҮРКІ
КІРІСПЕ**

Оқулық

Редакторы
Компьютерді
Мұқабасын

Мұқабаны безе
www.tilortalyq.kz

ИБ №12327

Басуға 02.11.2018

Көлемі 17,85 б.т.

Таралымы 120 дан

Әл-Фараби атында

«Қазақ университе

050040, Алматы қал

«Қазақ университеті